

СПІВПРАЦЯ ПОЛІЦІЇ З НАСЕЛЕННЯМ В УКРАЇНІ

Корнієнко М.В., професор кафедри адміністративної діяльності ОВС та економічної безпеки ОДУВС, к.ю.н., доцент

Сучасна Україна переживає незворотні процеси перетворення, що зумовлені як зовнішніми чинниками такими як глобалізація економіки, політики, інформаційного простору так і внутрішніми тенденціями розвитку. Наша держава, як практично всі країни східноєвропейського регіону, реалізацію власних інтересів, забезпечення національної безпеки пов'язує з інтеграцією до європейського співтовариства. І тому процес реформування системи МВС був неминучим, системне впровадження нових підходів у діяльність поліції згідно зі стандартами, принципами та нормами європейського співтовариства.

Пояснень причин такої ситуації є чимало, але всі вони зводяться до одного, що для забезпечення довіри до своєї роботи поліція має бути відкритою для громади (суспільства), доводити свою необхідність, що передбачає активність з її сторони. Формування довіри до поліції забезпечується кропіткою і щоденною роботою останньої у цьому напрямі, адже знання про її досягнення та проблеми, а відтак подальше ставлення та оцінка виконаної роботи складаються як з безпосереднього досвіду спілкування з її співробітниками, так і з інформації, яку громадяни отримують із різних джерел, у тому числі з засобів масової інформації.

Все більше при розгляді питання співпраці поліції та населення вживається термін *community policing*. З часу виникнення та впровадження модель *community policing* зазнала різних поглядів і трактувань, зокрема: як філософія, що зосереджується на спільній роботі поліції та населення, покликана вплинути на керівництво і здійснення поліцейської служби; особлива програма запобігання злочинності; форма підвищеного соціального контролю.

Практичні моделі реалізації *community policing* на практиці являє собою поліцейське обслуговування, засноване на територіальному базованні (*area-based policing*), товариство багатьох агенцій (*multi-agency partnerships*), попередження злочинів засобами громади (*community crime prevention*), стратегії поліцейсько-общинного контакту (*police-public contact strategies*), територіально-базовані піші патрулі (*area-based foot patrols*), залучення громади та консультування з громадами (*community involvement and consultation*) [2, с. 19-20] та інше.

Організація безпеки та співробітництва в Європі у 2008 році визначає *community policing* як філософію або організаційну стратегію, під якою розуміють взаємне співробітництво поліції і населення з метою більш ефективної протидії злочинності, страху перед злочинами, фізичної або моральної шкоди, розпаду добросусідських відносин з метою покращення якості життя для всіх [4, с. 7].

Як зазначає І. Ч. Шушкевич при співпраці поліції з населенням на сучасному етапі необхідно виокремлювати два важливих види. Перший – глобальний підхід до співпраці поліції з громадськістю, в основі якого лежить теза про те,

що подолати злочинність силами лише поліції неможливо, оскільки причини злочинності зумовлені соціальними проблемами, тому поліція повинна бути координатором вирішення цих соціальних проблем. Другий – більш вузький, коли є необхідність вирішення конкретних проблем міста, мікрорайону, конкретної громади. Прихильники даного підходу розуміють, що без участі населення вирішити проблеми злочинності неможливо. Сьогодні поліція не хоче і не може взяти на себе повну відповідальність, а населення бажає приймати участь у вирішенні певної проблеми, розуміючи, що поліція самостійно не може її вирішити [6, с. 43]. Тому перший підхід – це вираження філософії community policing, в той час як другий – безпосередня стратегія й тактика втілення її на практиці.

Досягнення завдань, визначених community policing, можливе за належної реалізації теоретичних розробок на практиці, щоденного та реального їх виконання. Однак, втілення на практиці положень community policing має як позитивні напрацювання, так і певні складнощі та недоліки.

Серед позитивних моментів, можна виділити по-перше позитивну оцінку поліцейськими общинної патрульної служби, «Це найкраще нововведення за всю історію поліції», таку думку висловила представник Міністерства поліції Великобританії, по-друге зазначена модель сприяє задоволенню поліцейськими своєю роботою, підвищує мотивацію їхньої праці та покращує взаємовідносини між поліцейськими, між поліцейськими та населенням й відносини всередині громади [1, с. 27].

До негативних моментів відносимо відсутність очікуваних, стрімких, очевидних результатів у роботі поліції, загальна незацікавленість поліцейських у впровадженні комунально-орієнтованої діяльності, випадки перевищення співробітниками поліції своїх повноважень та невизначеність показників ефективності роботи, а зі сторони громадян незнання ролі общинної патрульної служби, мети її створення, принципів та форм діяльності, що породжує скептичний настрій до впроваджуваних заходів [3, с. 34].

Community policing це філософія й стратегія розвитку партнерських відносин між поліцією та населенням, психологія й спосіб життя середнього класу громадян, для яких характерними є законслухняність, прагнення до спокійного й прогнозованого способу життя. В зв'язку з цим цілі поліції становлять: попередження й розслідування злочинів, зменшення страху перед злочинністю й зміцнення взаємодії поліції й населення, та досягаються за рахунок таких заходів; взаємодія з населенням, яка передбачає обговорення з населенням пріоритетних та стратегічних напрямів роботи й мобілізацію зусиль по наданню активної допомоги населенню; вирішення проблем, що передбачає направлення основних зусиль на попередження злочинів, а не на їх розкриття; виявлення причин звернень громадян у поліцію і намагання вплинути на їх чинники, які викликають ці проблеми (такий підхід відомий як проблемно-орієнтована поліція (problem oriented policing); перетворення організації, що передбачає децентралізацію структури субординації і процесів прийняття рішень, в тому числі рішень про використання ресурсів та розвиток тісної співпраці з іншими сторонами, які беруть участь у забезпеченні безпеки населення [5].

Стосовно втілення в Україні community policing – стратегії співпраці партнерських відносин між поліцією та населенням, це складний і довготривалий процес, оскільки низька готовність громадян до співпраці з поліцією, низька довіра до неї та укорінення позиції, що вирішення проблем злочинності – це завдання лише правоохоронних органів, але ніяк не всієї громади (суспільства), – всі ці чинники не сприяють швидкому запровадженню community policing в Україні.

Література:

1. Дебаты о реформе полиции Великобритании // Борьба с преступностью за рубежом (по материалам зарубежной печати). — 2005. — № 11. — С. 27—30.
2. Матюхіна Н. П. Поліція Великобританії: сучасні тенденції розвитку та управління : Монографія / За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Бандурки. — Харків : Консум, 2001. — 131 с.
3. Мнение Федерации полиции о реформе английской полиции // Борьба с преступностью за рубежом (по материалам зарубежной печати). — 2005. — № 10. — С. 33—37.
4. Наилучшая практика построения партнерства между полицией и обществом. Составлено Старшим полицейским советником при Генеральном секретаре ОБСЕ. [Електронний ресурс] — Вена : Отдел стратегических вопросов полицейской деятельности ОБСЕ, 2008. — Режим доступу : <http://polis.osce.org/library/>
5. Оссе А. Принципы деятельности полиции. Методическое пособие по правам человека [Електронний ресурс] / А. Оссе. - Режим доступу : http://www.library.cjes.ru/online/?a=con&b_id=783&c_id=10659
6. Шушкевич И. Ч. Взаимодействие с населением – важнейшая задача милиции/полиции / И. Ч. Шушкевич // Закон и право. - 2001. - № 7. - С. 42 - 44.